

Şarap tadında bir NBC

NBC / **Nuri Bilge Ceylan**'ın her filmi artık dünyalı sinemacıların, gerçek sinemaseverlerin heyecanla bekledikleri bir olaydır. 14 yılda ilki kısa, toplam 6 filmle beyaz perde tutkunlarının kalbine yerleşmek **sinema** tarihinde çok az 7. sanat yaratıcısına 'kısmet' olmuş bir ayrıcalıktır. NBC sinemaya asla geç kalmamış ama geç geçmiş bir sanatçıdır. Kişiliyle bağdaşır bir ağırbaşlılıkla, ağır ağır ve ağır filmler yapmaktadır. Bir **Jim Jarmusch**, bir **Nanni Moretti**, bir **Stanley Kubrick** gibi uzun aralıklarla üretir. Bugüne kadar hiç bir eseri sinemacıları, referans **sinema** eleştirmenlerini düş kırıklığına uğratmamıştır. Grafiği düzenli yükselen bir eğri izlememiştir. Ancak hangi efsane olmuş isim için bile böyle bir tespit söylenebilir ki? Bergman mı, Fellini mi, Godard mı, Kurusawa mı, Tarkovski mi, Truffaut mu, Welles mi, vb? Kim her seferinde bir öncekinden daha iyisini başarabilmiştir? Üstelik başından çitayı yüksek tutmuşsanız! Hem de 'yalnız bir ülke'nin, 'popüler'i yücelten, 'sığ siyaset'lerle uğraşmaktan bıkmayan toplumsal ortamında yetişmişseniz... Bir **Nuri Bilge Ceylan** filmi ilk dakikalarından, ilk karelerinden itibaren bir **Michelangelo Antonioni**, bir **Pedro Almodovar**, bir **Wong Kar-wai**, bir **Woody Allen** filmi gibi bas bas bağıır, "**Ben bir NBC mahsulüyüm, sonumda NBC imzası atıldır**", diye. Çoğu sıra dışı yönetmen gibi bir stile, taklit edilemez kişisel özgünlüğe sahiptir. NBC'nin ne 'derin dekoltesi ve kara gözleri' vardır, ne avroları dolarları bavullarla taşıyabilen 'sponsorları / ortakları', ne de siyasal hassasiyetli 'dayanışma etkenleri'... NBC 21. yüzyılda (ve de **sinema** tarihinde) kendini dünya sinemasına objektif ölçütlerle ve de adım adım kabul ettirmiş ilk Türk yönetmendir.

UGUR
HÜKÜM

ugur.hukum@gmail.com

56 SALONDA GÖSTERİMDE

NBC'a 2008 Cannes Film Festivali'nde 'En İyi Yönetmen' ödülünü kazandıran son filmi "**Üç Maymun**" geçtiğimiz 14 Ocak'ta Fransa'da 56 salonda gösterime girdi. Ülkede şarap kültüründen aktarma bazı ölçümler, hoş benzetmeler vardır ki, sık sık kullanılır. Her zaman pek nesnel olmasa da, renkler ve zevkler gibi kişiye, ortama göre tartışma götürse de, çoğu zaman ortak paydalar bir yerler de kesişir. O yılın mahsüllerinde Alsace, Bordeaux, Burgogne (Burgonya), Loire, Rhone gibi coğrafi bölgelere has, sene üzerinden notlamalarda uzlaşılır. İstisnai Sene'den, Çok İyi, İyi, Orta ve Küçük Sene'ye (zayıf) beş sınıflama yapılır. Örneğin son yıllarda Kırmızı Bordeaux'larda 'İstisnai Sene' 2005'tir, Beyaz Bourgogne'da 2003'e, Alsace'ta 1998 veya Loire şaraplarında 1997'e uzanmak gerekir. Halbuki bazı bölgelerin bazı şarapları, örneğin Bordeaux'nun St. Emilion bağları Angelus Şatosu mahsülleri senesi kaç olursa olsun, asla iyi'nin altına düşmez. İşte Fransız eleştirmen hatta müşkülpesent **sinema** izleyicisi bir NBC filmi çıktı mı, adeta bir Angelus şişesi açıyormuşcasına huşu içersinde ekran karşısına kurulur. Her sekansın, karenin; her fotoğrafın, planın keyfini, tadını çıkarta çıkarta seyrederek, sonra da onu yorumlar, etrafla paylaşır, tartışır ve de yargılar. Ve hiç unutmaz Angelus bile olsa şişe 'bozuk' çıkabilir!

BRAVO..

"**Kasaba**" ve "**Mayıs Sıkıntısı**"nı iyi ile Çok İyi arasına yerleştiren Fransız **sinema** dünyası "**Uzak**" ve "**İklimler**"i Çok İyi ile İstisnai İyi sınıfına koymuştu. "**Üç Maymun**" un Cannes'da kazandığı ödül kuşkusuz bir ölçüydü ama çoğu eleştirmen ikinci kez ve **sinema** aşıkları ilk kez gördükten sonra karar vereceklerdi. Gündelik gazetelerde Libération ve Le Monde, haftalıkarda Télérama ve Le Nouvel Observateur, aylıklarda da Positif ve Cahiers de Cinéma genel tonu verirler. 15 Mayıs 2008'de filmi Cannes'daki ilk gösteriminden çıkarken, Fransa'nın ilk üç **sinema** eleştirmeninden, Positif dergisi başyazarı, üstelik Türk sinemasının ayrıcalıklı uzmanı **Michel Ciment** ustaya kaygı ve heyecanla sorduk, "**Filmi nasıl buldunuz?**" Cevap beklentimizin üstündeydi: "**Mükemmel. Tam bir başeser!**" Sonra bir kaç tanıdık İtalyan, Amerikalı sinemacı çehreye takıldık, "**Tutturduğu seviyeyi düşürmüyor. Bravo, Nuri Bilge Ceylan!**" Dillerini eşek arısı soka Fransızlar gibi telaffuz ediyorlardı NBC'nin adını ama olsun Bilge kendini kanıtlamıştı. Kim ne derse desin Türk sineması Angelus'ünü bulmuştu. Zaten ödüller de başarıyı tescil ediyordu. Fakat ticari çıkış nasıl karşılanacaktı?

NBC FESTİVALİ

Son NBC mahsulü 'Çok İyi' ile 'İyi' arası bir puan tutturdu. Üstelik fırsattan istifade MK2 dağıtım zinciri Beaubourg Müzesi'nin arkasındaki sinemasında 3 NBC filminden (Mayıs Sıkıntısı, Uzak ve İklimler), haftada 3 gün 3 seans bir "**NBC Festivali**" başlattı. Bir kere filmin çıktığı hafta Le Monde gazetesinin birinci sayfasına 15x10 boyutlarında ilan vermek yürek isteyen bir girişimdi. Filmin en başarılı oyuncusu kabul edilen

Ahmet Rifat Sungar'ın fotoğrafıyla hazırlanmış afiş "**Yeni Nuri Bilge Ceylan filmi**" diye

takdim ediliyordu. Gazetenin iki gün önceki 14 Ocak tarihli baskısında film etrafında iki makale yer alıyordu. Başkalemlerden **Jean-Luc Douin**, "**Ruhun karanlıkları üzerine kara bir film**" başlıklı yazısında, "**Ceylan, hayatın boş derinliğinde belli bir yaşama sancısını çiziyor, sessizliklerin sondajını yapıp, içsel loşluk bilinmezlikleri keşfetmeğe çalışıyor... Aşağılık iğrençlikleri sergiliyor... Görünürde cinayet yok ama cesetler (içimizdeki) dolaplarda bekliyor. Geçmişin yaraları hayalet gibi aramızda dolaşılıyor... Büyük sinemacılık...**", benzeri sözlerle görüşlerini dile

getiriyor. **Thomas Sotinel** ise ayrı bir analiz yazısında NBC'yi inceliyor. Türkiye'de ciddi bir saygı gören Ceylan'ın, "**Karanlığa yollanan mektuplar gibi filmler**" çevirdiğini savunuyor. "**Filmleri Türkiye'de yığınları çekmiyor, ama bu durum pek de umurunda değil**", tespitinde bulunmuş.

Libération **sinema** ekinin kapağı dahil 3 sayfasını filme ayırmış. Gazetenin başsayfasından çıkışını duyurduğu film dosyasına "**Acımasız Türkiye**" manşetini atmış. Gazetenin Türkiye uzmanı **Marc Semo**'nun kaleme aldığı uzun incelemede NBC'nin aslında Türkiye'de çok sevilen bir melodram konuyu işleyerek ustalıklı zalim ve çürümüş bir toplumu tasvir ettiğini anlatıyor. Sanatçının **Antonioni** veya **Bergman** gibi örnek üstatlarından Fransız yönetmen **Robert Bresson**'dan hareketle "**İcabında bir şey göstermeden, ima etmeden seslerle bile bazı durumların anlatılabileceği**"ni kanıtladığını söylüyor. Eseri "**Affetmeyen bir film**" niteleyen Semo, Ceylan'dan şöyle bir alıntı vermiş: "**İnsanlar sinemaya gülmek veya ağlamak için gidiyorlar. Onları şaşırtmak istedim. İçinde yalnızca kahramanların ya da kurbanların olmadığı, aynı kişilerin her iki duruma da düşebileceği hayatın gri tonlarını da görebilsinler istedim.**"

